

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

เรื่อง

วิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี

ด้านสังคม

ผู้สอน ครูวิชุดา กลิ่นจางกล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี ด้านสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์
คุณค่าวรรณคดีด้านสังคม
๒. วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากวรรณคดีได้

“ลองอ่านดู
หนูทำได้”

คุณแม่หนักหนาเพียง

พสุธา

คุณบิดรดุจอา-

กาศกว้าง

คุณพี่พ่างศิขรา

เมรุมาศ

คุณพระอาจารย์อ่าง

อาจสู้สาคร

คำถามชวนคิด

จากโคลงบทข้างต้น
ผู้แต่งกล่าวถึงใครบ้าง
และแต่ละบุคคลมีความสำคัญ
อย่างไรต่อชีวิตนักเรียน

ความหมาย

คำว่า “สังคม” หมายถึง ชนชาติและชุมชนที่
รวมกันอยู่ภายใต้การปกครองในกรอบวัฒนธรรม
เดียวกัน สังคมเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมนุษย์ต้องอยู่
ร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและ
ค่านิยมร่วมกัน

การวิเคราะห์คุณค่า
ด้านสังคมในวรรณคดี
วรรณกรรม

ด้านชีวิตความเป็นอยู่

ลักษณะความเป็นไปของการดำเนินชีวิต เช่น ที่อยู่อาศัย
การประกอบอาชีพ เช่น

ถึงแขวงนนท์ชลมารคตลาดขวัญ มีพ่วงแพแพรพรรณเขาค้าขาย
ทั้งของสวนล้วนเรืออยู่เรียงราย พวกหญิงชายประชุมกันทุกวันคืน

ด้านชีวิตความเป็นอยู่

แสดงให้เห็นถึงสภาพการตั้งถิ่นฐานของคนไทยในอดีตไว้ว่ามักสร้างตามริมน้ำ โดยเฉพาะในย่านชุมชนขนาดใหญ่ จะมีเรือสินค้าจอดเรียงราย ดังมีตัวอย่างปรากฏในบทกลอนตอนหนึ่งซึ่งกล่าวถึง **ตลาดขวัญ** โดยปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี

ด้านการปกครอง

หมายถึง ลักษณะการเมืองการปกครองและการใช้กฎหมาย
บ้านเมืองในช่วงสมัยนั้น ๆ เช่น การปกครองโดยระบบกษัตริย์
เป็นใหญ่มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจ เช่น

ครานั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ฟังทูลตามคำลูกขุนว่า
วันทองส่งคืนขุนแผนไป ตามในพระราชกฤษฎีกา

ด้านการปกครอง

ในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีตัวบทกฎหมายที่แน่นอน
เมื่อมีคดีความอะไรก็ต้องอาศัยพระราชวินิจฉัยของ
พระมหากษัตริย์

ด้านวัฒนธรรม

รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์ที่เด่นชัดและมีความสำคัญ
วิถีการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกาย การกิน มหรสพต่าง ๆ
การละเล่น และการเล่นดนตรี เช่น

ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ
ใครหุงปรุงไม่เป็น

รสพิเศษใส่ลูกเอ็น
เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทำ

ด้านวัฒนธรรม

มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้านอาหารการกิน

ด้านวัฒนธรรม

มาจดทำหน้าวัดพระเมรุข้าม
ข้างขึ้นล่องร้องรำเล่นสำราญ
ข้างฉลองผ้าป่าเสภาขับ
มีโคมรายแลอร่ามเหมือนสามเพ็ง

ริมอารามเรือเรียงเคียงขนาน
ทั้งเพลงการเกี่ยวแก้กันแซ่เซ็ง
ระนาดรับร้วคล้ายกับนายเส็ง
เมื่อคราวเคร่งก็มีใครจะได้ดู

ด้านวัฒนธรรม

การเล่นและงานมหรสพพื้นบ้าน ซึ่งเป็นที่นิยมกันในสมัยนั้น และจัดขึ้นในช่วงเทศกาลสำคัญประจำปี อาทิ งานฉลองผ้าป่าที่ วัดพระเมรุ มีการประดับประดาโคมไฟ แลดูสว่างไสวไปทั่ว บริเวณงาน และยังมี**การขับเสภาและร้องเพลงเรือ** **เกี่ยวกับระหว่าง**
หนุ่มสาวชาวบ้าน

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยเป็นคำที่ใช้เรียกรวมกัน
ซึ่งมีความหมายว่า **สิ่งที่สังคมไทยประพฤติปฏิบัติต่อเนื่อง
สืบกันมาเป็นเวลานาน จนยึดถือกันในจิตใจว่าต้องปฏิบัติ
เช่นนั้น** จึงจะเกิดความสุขความเจริญ เช่น

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

สระอุสะจะขอไหว้

พระศรีไตรสรณา

พ่อแม่แลครุบา

เทวดาในราศรี

(ภาพย์พระไชยสุริยา : พระสุนทรโวหาร)

จากคำประพันธ์ข้างต้น แสดงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ
การแสดงความเคารพศรัทธาในพระรัตนตรัย พ่อแม่ ครุบาอาจารย์
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ด้านค่านิยม

แนวความคิด ความเชื่อ ที่บุคคลในสังคมยึดถือ
เป็นเครื่องตัดสินใจและกำหนดการกระทำของ
ตนเอง เช่น

ด้านค่านิยม

สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ	ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน	กร่อนขร่ำ
บาปเกิดแต่ตนคน	เป็นบาป
บาปยอมทำโทษซ้ำ	ใส่ผู้บาปเอง

(โคลงโลกนิติ : สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร)

ด้านค่านิยม

จากคำประพันธ์ข้างต้น กล่าวถึงการยึดมั่นในศีลธรรมหรือความดี และเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม คือ การทำดีย่อมได้รับผลเป็นความดี การทำชั่วย่อมได้รับผลเป็นความชั่ว และความชั่วนั้นย่อมก่อดกร่อนจิตใจและให้ผลร้ายแก่คนที่กระทำความชั่วการยึดมั่นในศีลธรรมหรือความดี และเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม คือ การทำดีได้ดี

ด้านความเชื่อ

ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมที่ยึดมั่น และยอมรับ
ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้
เช่น เชื่อเรื่องผีหรือเทวดา จิตวิญญาณ การระลึกชาติ
เชื่อกฎแห่งกรรม ไสยศาสตร์ ลางบอกเหตุ เช่น

ด้านความเชื่อ

ความเชื่อในเรื่องฤกษ์ เช่น ตอนพระเจ้ากรุงต้าฉิงยกทัพ
มายังกรุงรัตนบุระอังวะต้องรอให้ได้ฤกษ์ดีก่อนจะยกทัพมาได้
ตั้งความว่า

“...พระเจ้ากรุงจีนได้ทรงฟังก็พระทัยยินดีนัก จึงสั่งให้จัดพระพยุหเสนา
ทั้งปวงเป็นอันมากจะนับประมาณมิได้ ครั้นได้ศุภฤกษ์แล้วพระองค์ก็
เสด็จทรงม้าพระที่นั่งยกทัพบุกมายังกรุงรัตนบุระอังวะ...”

(ราชาธิราช : เจ้าพระยาพระคลัง (หน))

ความเชื่อเรื่องพระพุทธรูปศาสนา

การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อเรื่องเวรกรรมว่ามีอยู่จริง ๆ

ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

จันทรกสิปหกงคูลิแหลม
ใครทำชั่วคู่ท่านครั้นบรรลัย

ตั้งขวากแซมเสียมแทรกแตกไสว
ก็ต้องไปปีนต้นน้ำขนพอง

(นิราศภูเขาทอง : พระสุนทรโวหาร)

ความเชื่อเรื่องพระพุทธรูปศาสนา

จากคำประพันธ์ข้างต้น กล่าวถึงความเชื่อของคนไทย ซึ่งส่วนใหญ่มักเกี่ยวเนื่องในพระพุทธรูปศาสนา โดยเฉพาะเรื่อง นรก-สวรรค์ อาทิ ความเชื่อที่ว่าหากใครคบชู้ คือ ประพฤติตน ผิดศีลข้อ ๓ ตามหลักศีล ๕ เมื่อตายไป ผู้นั้นจะตกนรกและต้อง ปีนต้นจิวซึ่งมีหนามยาวและแหลมคม

กิจกรรม วิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี ด้านสังคม

ให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ที่กำหนดให้
แล้วอธิบายว่าสะท้อนคุณค่าด้านสังคม
ในเรื่องใด อย่างไร

ถึงสามโคกโคกถวิลถึงปิ่นเกล้า พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ประธานนามสามโคกเป็นเมืองตรี ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็นอย่างไร.....

.....

เฉลยข้อที่ ๑

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็นอย่างไร สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยซึ่งพระองค์ปกครองเมืองกรุงเทพฯ พระองค์ได้พระราชทานนามเมืองจากสามโคกซึ่งเป็นหัวเมืองชั้นสามเป็นเมืองปทุมธานีเป็นเพราะมีบัวมาก

พอกกราบพระปะดอกประทุมชาติ	พบพระธาตุสถิตในเกสร
สมถวิลยินดีชูลีกร	ประคองซ้อนเชิญองค์ลงนาวา
กับหนูปัตมัสการสำเร็จแล้ว	ใส่ขวดแก้ววางไว้ใกล้เกศา
มานอนกรงรุ่งขึ้นจะบูชา	ไปปะตาทันอกยิ่งตกใจ
แสนเสียดายหมายจะชมบรมธาตุ	ใจจะขาดคิดมาน้ำตาไหล
โائبุญน้อยลอยลับครรไลไกล	เสียน้ำใจเจียนจะตื่นสิ้นชีวัน

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็นอย่างไร.....

เฉลยข้อที่ ๒

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็น
อย่างไร การเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เรื่อง
เกี่ยวกับพระธาตุ คนที่มีบุญวาสนาเท่านั้น ที่จะได้
ครอบครองพระธาตุ

ถึงบ้านฉวนล้วนแต่โรงแลสะพรั่ง มีช่องซังกุ้งปลาไว้ค้าขาย
ตรงหน้าโรงโพงพางเขาวางราย พวกหญิงชายพร้อมเพรียงมาเมียงมอง

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็นอย่างไร.....

.....

เฉลยข้อที่ ๓

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็น
อย่างไร สะท้อนให้เห็นการประกอบอาชีพทำให้เห็น
ว่าญวนในสมัยนั้นเลี้ยงชีพด้วยการทำประมง

ความรู้ดูยิ่งล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมืองนับ	ยิ่งไซ้
เพราะเหตุจักอยู่กับ	กายอาต มาณา
โจรจักเบียนบ่ได้	เร่งรู้เรียนเอา

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็นอย่างไร.....

.....

เฉลยข้อที่ ๔

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็น
อย่างไร สะท้อนค่านิยม เรื่องการศึกษาเล่าเรียน
ให้เห็นคุณค่าของความรู้ที่สูงส่งและไม่มีใครแย่งชิง
ไปได้

ฝ่าท้าวไทอย่าตระนง ภัคดีจงอย่าเกียจ เจ้าเคียดอย่าเคียดตอบ
นอบนบใจใสสุทธิ์

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็นอย่างไร.....

.....

เฉลยข้อที่ ๕

บทประพันธ์นี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเป็น
อย่างไร สะท้อนค่านิยมเทิดทูนและจงรักภักดีต่อ
พระมหากษัตริย์

สรุปความรู้

การวิเคราะห์คุณค่า
วรรณคดีด้านสังคม

บทเรียนครั้งต่อไป

วิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี
ด้านวรรณศิลป์

ดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑